Puolivuosikatsaus ja talouden tasapainotusohjelman seuranta ajalta 1.1.-30.6.2026

KH 14.09.2026 § 157

Kunnanhallituksen 15.12.2025 (§ 224) hyväksymän vuoden 2026 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan kunnanhallitukselle sekä valtuustolle raportoidaan taloudesta ja toiminnasta neljännesvuosittain. Edellytykset talouden seurannalle luo ajantasainen kirjanpito. Kunnan kokonaistalouden hallinta edellyttää, että toimielimet suunnittelevat toimintansa niin, että toimialalle valtuuston osoittamat tuloarviot toteutuvat ja määrärahat riittävät.

Sitovuustaso käyttötalousosassa valtuustoon nähden on ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus (netto) toimialoittain. Tuloslaskelmaosan sitovuustaso on rahoitustulojen ja – menojen erotus (netto) koko kunnan tasolla sekä verotulot ja valtionosuudet. Rahoitusosassa sitovia eriä ovat antolainauksen, lainakannan sekä oman pääoman muutokset. Investointien määrärahat ovat käyttöomaisuusryhmittäin sitovia valtuustoon nähden (netto, TA-kirja s.36). Talousarvion sitovuustasot on esitetty vuoden 2026 talousarviokirjassa (s. 26–27).

Neljännesvuosikatsauksissa (osavuosikatsaus ja puolivuosikatsaus) ilmoitetaan olennaiset toiminnan ja talouden tapahtumat, jotka heijastuvat erityisesti talouteen. Neljännesvuosikatsauksissa kerrotaan myös toimialojen talousarvion toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta sekä annetaan tietoa muun muassa verotulojen, työllisyyden, väkiluvun sekä sairauspoissaolojen kehityksestä.

Aikaväliltä tammi-kesäkuu talouden toteutuminen raportoidaan kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle toimialoittain käyttötalouden osalta, investointien toteuma koko kunnan tasolla sekä toimialojen toiminnallisten tavoitteiden toteutumiset. Lisäksi esitetään mahdolliset merkittävät poikkeamat määrärahojen käytössä ja poikkeamien syyt. Samassa yhteydessä raportoidaan tytäryhtiöiden puolivuosikatsaukset.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 27.1.2025 (§ 5) talouden tasapainotusohjelman vuosille 2025–2028. Talouden tasapainotusohjelman toteutumista seurataan kunnanhallituksen päätöksen 20.1.2025 (§ 5) mukaisesti säännöllisesti osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Päätöksen liitteenä (liite 2, Talouden tasapainotusohjelman toteuma 1.1.-31.6.2026) esitetty tarkempi seurantaraportti tasapainotustoimenpiteiden toteutumisesta tammi-kesäkuun osalta. Kyseiseltä ajankohdalta toteunut sopeutus oli ohjelman mukaan noin 336 000 euroa.

Raporteilla on huomioitu talousarviovuoden 2026 aikana tehdyt talousarviomuutokset (KV 2.2.2026 § 5 ja KV 8.6.2026 § 34). Talousarviomuutokset koskevat muutoksia valtionosuuksiin ja kotikuntakorvauksiin sekä tuloarvioiden päivitykseen ja toimialojen määrärahojen sisäisiin siirtoihin. Muutosten yhteisvaikutus on yhteensä noin 144 000 euroa vuosikatetta parantava.

Käyttötalouden toteutuminen tuloslaskelman mukaan

Toimintatuotot
Käyttötalouden toimintatuotot toteutuivat tammi-kesäkuussa noin 55,7 % tasolla vuoden 2026 muutettuun talousarvioon nähden. Toimintatuottojen

kokonaissumma oli 2,1 miljoonaa euroa. Tammi-kesäkuun ajalta toimintatuotot ylittivät kumulatiivisen budjetin noin 216 000 eurolla. Tiliryhmätasolla kaikki erät ylittivät kumulatiivisen budjetin. Suurimmat ylitykset olivat tukien ja avustusten (noin 119 000 euroa) sekä muiden toimintatuottojen (noin 62 000 euroa) tiliryhmissä. Myyntituotot ja maksutuotot toteutuivat odotetusti.Tukien ja avustusten osalta suurempaa toteumaa selittää mm. hanketuottojen jaksottuminen. Muiden toimintatuottojen suurempi toteuma johtuu käytännössä maa-alueiden odotettua suuremmista luovutusvoitosta, sillä maa-alueiden myyntejä on toteutunut kevään aikana odotettua enemmän.

Toimintakulut

Toimintakulujen toteuma oli tammi-kesäkuun osalta 47,8 % muutettuun talousarvioon nähden ja kokonaissummaltaan noin 10,5 miljoonaa euroa. Muutettuun talousarvioon nähden toteuma jäi noin 0,49 miljoonaa euroa budjetoitua pienemmäksi. Henkilöstökulujen toteuma oli 5,8 miljoonaa euroa ja toteuma oli 46,5 % Henkilöstökulut alittivat budjetin noin 0,43 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulujen toteuma on tasaantunut edelleen jonkin verran vuoden aikana mm. lomarahojen maksusta johtuen. Palkkojen osalta elokuussa maksuun tulleet yleiskorotukset tasoittavat toteuman vauhtia suhteessa budjettiin loppuvuoden ajan. Henkilöstökulujen toteuma on edeltävän vuoden vastaavaan (1–6/2025) ajankohtaan nähden noin 110 000 euroa pienempi, johon on vaikuttanut kunnan henkilöstömäärän pienentyminen.

Puolivuosikatsauksessa on teknisistä syistä kohdistettu lomarahojen jaksotus hallintopalveluiden alaisuuteen koko kunnan palkkakulujen osalta. Lomarahojen maksuajankohtaa on muutettu kuluvan vuoden osalta heinäkuulta kesäkuulle, mutta kuntien taloustietojen raportoinnin ohjeistuksen mukaisesti lomarahat raportoidaan vasta heinäkuun toteumissa, joten lomarahojen jaksotus kesäkuulta heinäkuulle parantaa toimintakulujen toteumia henkilöstökulujen osalta noin 0,53 miljoonaa euroa. Jaksotuksen vaikutus poistuu seuraavaan osavuosikatsaukseen mennessä ja korjaantuu heinäkuun talouden toteumiin.

Palveluiden ostojen toteuma oli 3,1 miljoonaa euroa ja 50,6 % muutettuun talousarvioon nähden. Palveluiden ostojen osalta toteuma ylitti budjetoidun n. 38 000 eurolla. Palveluiden ostojen osalta toteuman odotetaan tasaantuvan loppuvuoden aikana. Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat 50,0 % talousarvioon nähden ja toteuma oli talousarvion mukainen. Avustukset toteutuivat noin 365 000 euron suuruisena (toteuma 42,8 %) ja muut toimintakulut toteutuivat 164 000 euron suuruisena (toteuma 41,8 %).

Toimintakate

Toimintakate (toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus) toteutui -8,38 miljoonan euron ja 46,1 % suuruisena. Toteuma jäi alle muutetun talousarvion noin 0,7 miljoonalla eurolla. Kokonaisuutena toimintakate heikkeni hiukan edeltävän vuoden tilanteeseen nähden, yhteensä noin 0,4 miljoonaa euroa. Tilanteeseen vaikutti etenkin toimintatuottojen edeltävää vuotta pienempi toteuma, sillä toimintakulujen kokonaisuus oli noin 0,25 miljoonaa euroa edeltävää vuotta pienempi. Lomarahojen jaksotus huomioiden toimintakate toteutui noin 0,17 miljoonaa euroa muutettua talousarviota paremmin.

Tulorahoitus

Verotulojen toteumaprosentti oli 44,1 % talousarvioon nähden. Verotuloja kertyi tammi-kesäkuussa yhteensä 7,06 miljoonaa euroa. Verotulojen toteuma oli noin 400 000 euroa edeltävää vuotta suurempi. Kunnan tuloverojen toteutuma oli 53,0 %, kiinteistöverojen 3,9 % ja

yhteisöverotuottojen 57,0 % talousarvioon nähden. Tuloverojen (6,27 miljoonaa euroa) ja yhteisöverotuottojen (0,68 miljoonaa euroa) toteumaa voidaan pitää positiivisena nykyiseen tilanteeseen nähden etenkin, kun huomioidaan nykyinen yleinen talous- ja työllisyystilanne. Kiinteistöverotuottojen kehitys on odotettua, sillä verotulojen tilitys toteutuu suurempana heinäkuusta alkaen syksyä kohden.

Valtionosuudet toteutuivat 50,0 % suuruudella muutettuun talousarvioon nähden ja toteuma oli yhteensä noin 1,9 miljoonaa euroa. Valtionosuudet pienentyivät edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden noin 154 000 euroa. Muutostalousarviossa on huomioitu vuoden vaihteessa tullut uusi muutospäätös valtionosuuksiin. Valtionosuuksien määrän muutos on ollut valtuuston hyväksyttävänä helmikuun alussa ja valtionosuudet tulevat ylittämään alkuperäisen talousarvion noin 91 000 eurolla.

Vuosikate ja poistot

Vuosikate toteutui noin 0,26 miljoonaa euroa muutettua talousarviota heikommin. Edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden vuosikate toteutui noin 136 000 euroa heikompana. Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja arvonalentumisia ja tilikauden tulos oli yhteensä noin 550 000 euroa alijäämäinen. Poistoeron vähennyksen (n. 781 000 euroa) jälkeen tilikauden yliäämä on kuitenkin 230 000 euroa, joka on muutettua talousarviota parempi noin 105 000 eurolla. Poistoeron positiivinen muutos johtuu sote-kiinteistöjen yhtiöittämisestä, jonka seurauksena yhtiöitettyihin kiinteistöihin kohdistuneet poistoerot ovat purkautuneet tammikuun 2026 alussa.

Arvio koko vuoden toteumasta

Osavuosikatsauksen ennusteiden mukaan kuluva tilikausi toteutuu hiukan muutettua talousarviota heikommin johtuen etenkin rahoitustuottojen ja -kulujen pienemmästä toteumaennusteesta. Ennustetta päivitetään ja tarkastellaan uudestaan seuraavan osavuosikatsauksen yhteydessä, jolloin tuodaan esiin mahdolliset muutostarpeet talousarvioon. Puolivuosikatsauksessa tilikauden ylijäämä on noin 195 000 euroa kuluvana vuonna.

Rahoitusasema ja investoinnit

Uutta pitkäaikaista tai lyhytaikaista lainaa ei ole nostettu tammi-kesäkuun aikana. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin suunnitelman mukaisesti noin 0,44 miljoonalla eurolla. Kunnan lainamäärä on maaliskuun lopussa noin 4,6 miljoonaa euroa, joka on noin 754 euroa asukasta kohden. Kunnan rahavarat olivat kesäkuun lopussa n. 6,5 miljoonaa euroa. Kunnan maksuvalmius on edelleen poikkeuksellisen hyvä ja lainamäärä on pienentynyt tasaisesti.

Investointimenot toteutuivat (nettona) noin 0,33 miljoonan euron suuruisena. Investointimenoja toteui noin 0,72 miljoonaa euroa edeltävän vuoden vastaavaa ajankohtaa vähemmän. Kuluvan vuoden suurimmat investoinnit painottuvat syksyyn ja loppuvuoteen ja tästä syystä toteuma on alkuvuoden osalta budjetoitua pienempi.

Toiminnalliset tavoitteet

Toimialojen talousarvion 2026 toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on kuvattu puolivuosikatsauksessa, joka on päätöksen liitteenä (liite 1.). Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja arvio koko vuoden toteutumisesta on kuvattu eri väreillä toteutumisasteen ja toteutumisarvion mukaisesti.

Tytäryhtiöiden puolivuosikatsaukset
Kunnan tytäryhtiöiden puolivuosikatsaukset löytyvät osana puolivuosikatsausta (liite 1.). Puolivuosikatsaus sisältää Pälkäneen Aluelämpö Oy:n, Pälkäneen Asuntotuotanto Oy:n, Pälkäneen Valokuitu Oy:n, Pälkäneen Palvelukiinteistöt Oy:n ja KKoy Luopioisten Pienteollisuustalon raportit ajalta 1-6/2026.

Toimivallan peruste	Hallintosääntö 75 §
Valmistelija	Aatu Laamanen, talousjohtaja p. 050 469 8477, aatu.laamanen@palkane.fi
Esitys	Kunnanjohtaja Tatu Ujula Kunnanhallitus päättää merkitä puolivuosikatsauksen ja talouden tasapainotusohjelman ajalta 1.1.-31.6.2026 tiedokseen ja antaa sen tiedoksi kunnanvaltuustolle, sivistyslautakunnalle, tekniselle lautakunnalle, rakennus- ja ympäristöjaostolle sekä tarkastuslautakunnalle.
Kokouskäsittely	Aatu Laamanen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 19:02.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

TARLA 21.10.2026 § 40
79/02.02.02/2026

Esitys	Puheenjohtaja Timo Ojala Tarkastuslautakunta merkitsee tiedoksi puolivuosikatsauksen ja talouden tasapainotusohjelman seurannan ajalta 1.1.-30.6.2026.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.